

Statens vegvesen

Satsing på sykkeltrafikk

Oppsummering av spørsmål til medlemmer i
Sykkelbynettverket - 2005

Sykkelby

Forord

I forbindelse med Nasjonal transportplan 2006 – 2015 ble det utarbeidet en *Nasjonal sykkelstrategi* som formulerer mål og strategi for å oppnå økt satsing på sykkel i norske byer og tettsteder. I strategien foreslås blant annet at det utvikles et *nettverk av Sykkelbyer* som virkemiddel for å oppnå økt satsing på sykkeltrafikk. (Nasjonal sykkelstrategi, s. 32.)

Sykelbynettverket driftes av Statens vegvesen Vegdirektoratet og har Syklistenes Landsforening som sekretariat. Sykelbynettverket er et faglig nettverk som skal bidra til å øke kompetansen hos kommuner, fylkeskommuner og Statens vegvesen vedrørende tilrettelegging for økt sykkeltrafikk. Det er også viktig at medlemmene i nettverket lærer av hverandres erfaringer.

Nettverket ble etablert i 2004 og har i løpet av det første året etablert informasjonskanaler (nettstedet www.sykkelby.no, nyhetsbrev), gjennomført fem regionale kurs med fokus på planlegging samt arrangert to studieturer til utlandet

Denne rapporten er resultat av en rundspørring blant medlemmene i Sykelbynettverket (47 kommuner og 3 fylkeskommuner per november 2005) og viser status for sykkelsatsingen blant disse i 2005. Tanken er å gjenta en slik undersøkelse årlig for å følge med i utviklingen av sykkelsatsingen hos medlemmene.

Rapporten er skrevet av Olav Kasin i Syklistenes Landsforening. Kontaktperson i Statens vegvesens Vegdirektoratet har vært Gyda Grendstad.

Oslo, november 2005

Sidsel Kålås
Seksjonsleder
Miljøseksjonen
Utbyggingsavdelingen
Vegdirektoratet

Innhold

Innledning.....	3
Oppsummering.....	3
Resultater fra spørreundersøkelsen.....	5
1. Mål sykkelsatsingen i kommunene.....	5
2. Planer.....	6
3. Tiltak.....	8
4. Samarbeid / organisering.....	11
5. Prioriteringer.....	11

Innledning

Hensikten med en undersøkelse blant medlemmene i Sykkelbynettverket har vært å:

- samle informasjon om hva kommunene har gjennomført mht.sykkeltiltak
- gi et godt grunnlag for valg av aktiviteter det kan være hensiktsmessig å satse på i Sykkelbynettverket
- gi medlemskommunen oversikt over hvordan langt andre kommuner er kommet

Tanken er at denne undersøkelsen (eller i det minste deler av den) kan gjentas årlig, slik at Sykkelbynettverket kan følge med på hvordan byene utvikler seg mht.sykkelsatsingen bla som grunnlag for kompetansehevingstiltak.

Spørsmålene ble sendt ut 15. august med svarfrist 20. september. Brev gikk til alle 50 medlemmene av sykkelbynettverket hvorav 44 svarte på spørsmålene.

Oppsummering

Resultatene fra rundspørringen gir ikke noe fulldekkende bilde av sykkelsatsingen hos deltakende byer og tettsteder. Derimot gir de en pekepinne på hvor langt de har kommet, samt hvilke kunnskapshevende tiltak som kan være relevant i Sykkelbynettverket.

Mål og planer

Når det gjelder formulerte mål for økning i sykkeltrafikken svarer et lite flertall at dette finnes, men kun et fåtall har tallfestede mål, for eksempel i tilknytning til en sykkelstrategi.

Videre er det kun et fåtall av medlemmene som faktisk har utarbeidet en sykkelplan eller strategi. De aller fleste viser til påbegynte og planlagte utbyggingsprosjekter, og da i all hovedsak gang- og sykkelveger.

På bakgrunn av svarene er det rimelig å anta at Sykkelbynettverket bør legge vekt på planer og planlegging, både på overordnet nivå (mål, strategi) og detaljert nivå (hvilke tiltak, hvordan gjennomføre).

På spørsmålet om gjennomføringsplaner/investeringsplaner, kommer det frem at kommunene viser til svært ulike deler av et planverk/planstruktur. Det spenner fra Nasjonal Transportplan(NTP) til tiltaksplaner hos teknisk drift.

Antakelig indikerer dette for Sykkelbynettverket at en ved opplæring mht planlegging, må ta høyde for store variasjoner i lokale planstrukturer. Utgangspunktet for byer som Oslo og Bergen vil naturligvis være et helt annet enn for Bømlo og Sømna.

Tiltak

Under tiltak har vi spurt om trafikale tiltak som skal ivareta spesielle hensyn for sykklister (fartsregulering, tillate tovegs sykling i envegsregulerte gater, parkeringspolitikk), informasjonstiltak, drift og vedlikehold, medvirkning, kompetanseutvikling og samarbeid med andre aktører.

Hensikten med disse spørsmålene var å fange opp aktiviteter som bidrar til å plassere sykkelsatsingen inn i en bredere kontekst.

Men – måten det er spurt på, og tilbakemeldingen på disse spørsmålene, egner seg i liten grad til en tydelig konkludering mht. status hos kommunene. Det vi kan trekke fram er:

- at et flertall vurderer fartsdempende tiltak som en del av sykkelsatsingen
- at et klart flertall av kommunene deltar i Sykle til jobben-aksjoner
- at kun noen få har tilbakemelding fra brukere som en del av deres drift og vedlikehold av sykkelvegnettet
- at medvirkning (brukerforum) foreløpig ikke er en anvendt arbeidsform i sykkelsatsingen
- at kommunene ikke har vurdert/satt i gang spesielle tiltak for å heve kompetansen til ansatte som kan/skal arbeide med sykkel
- at et mindretall av kommunene har kommet så langt at de samarbeider med andre aktører i og utenfor kommunale institusjoner

Antakelig bør Sykkelbynettverket i samarbeid med interesserte kommuner gjennomgå mulige tiltak og virkemidler i en kommunal sykkelsatsing, og da gjerne i forbindelse med eventuell utvikling sykkelplaner/strategier.

Prioriteringer og øvrige tilbakemeldinger

Konklusjonen som kan trekkes av de tilbakemeldingene som kommer vedrørende prioriteringer, er at kommunene har/vil starte i svært forskjellige ender og på forskjellige nivåer mht. sykkelsatsingen.

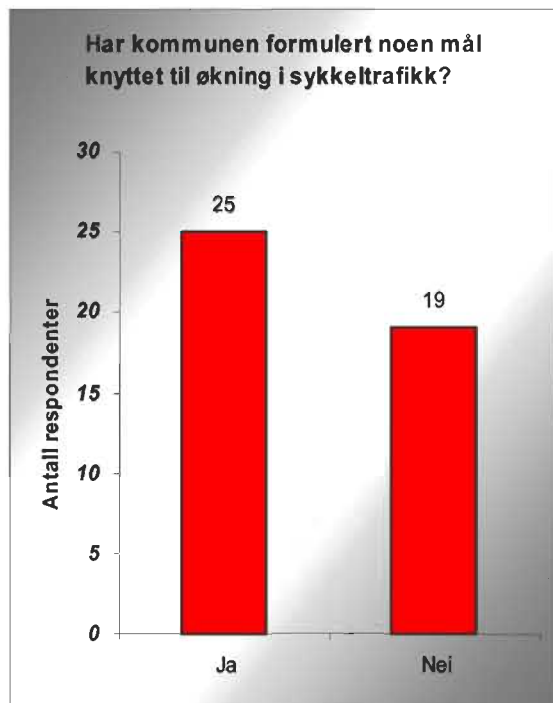
For at Sykkelbynettverket skal bli mest mulig relevant for de enkelte kommunene, er det da rimelig å anta at regionale kurs, studieturer og andre fellesarrangement bør kombineres med direkte kontakt og oppfølging av de kommunene som ønsker dette.

Dersom denne interessen fra enkeltkommuner vokser, vil det naturligvis føre til et kapasitetsproblem for selve nettverket. Parallelt med aktivitetene i nettverket vil det derfor være hensiktsmessig å utvikle lokale/regionale nettverket, for eksempel partnerskap/samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunene og Statens vegvesen.

Resultater fra spørreundersøkelsen

1. Mål for sykkelsatsingen i kommunene

a) Har kommunen formulert noen mål knyttet til økning i sykkeltrafikken?

Figur 1. Antall respondenter (absolutte tall)

Et lite flertall av kommunene har satt mål for økning i sykkeltrafikken, men disse målene er bare unntaksvis tallfestede mål. Videre har enkelte kommuner forslag til mål, men disse er ennå ikke vedtatt.

Mange av kommunene svarer som om mål knyttet til utvikling av gang- og sykkelveger eller sykkelvegnettet er uttrykk for et mål om økning i sykkeltrafikken.

Enkelte kommuner relaterer seg til målene i Nasjonal sykkelstrategi som er 8% sykkelandel nasjonalt, 50% økning i "sykkelbyer". Ett problem med målformuleringene kan være at flere kommuner mangler presise reisevanedata om dagens sykkelandel. Dermed blir også mål om 50% økning i "sykkelbyene" et upresist mål.

Målene som er formulert, både hos kommunene og i Nasjonal sykkelstrategi, er ikke tidfestet.

b) I hvilken sammenheng (planer, strategier) er disse målene eventuelt beskrevet?

Mål knyttet til sykkel er formulert i et stort mangfold av planer og strategier i kommunene.

De kommunene som svarer ja på om de har mål for økning i sykkeltrafikken svarer at mål er formulert i:

- kommuneplanen
- kommunedelsplaner
- sykkelplan/sykelstrategi
- transportplaner
- sentrumsplaner
- gatebruksplaner
- samordnet areal- og transportplan
- trafikksikkerhetsplan

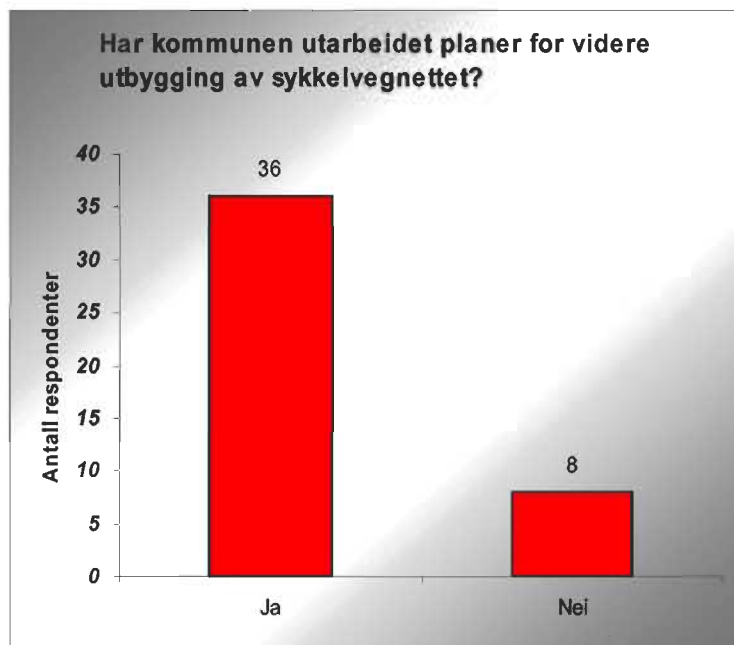
Sykkeltiltak er også formulert i andre planer der sykling er et virkemiddel i forhold til andre mål. Planer som nevnes i den sammenhengen er:

- plan for fysisk aktivitet
- delplaner for skolene

De deltakende fylkenes planer (fylkesplaner, kollektivplaner, areal- og transportplaner) inneholder ingen målformuleringer mht. økning i sykkeltrafikken.

2. Planer

c) Har kommunen utarbeidet planer for videre utbygging av sykkelvegnettet?

Figur 2. Antall respondenter (absolutte tall)

Som en ser av figur 2 har et klart flertall av kommunene utviklet et plangrunnlag for videre utbygging av vegnettet.

d) I tilfelle, hva er hovedtrekkene i disse planene?

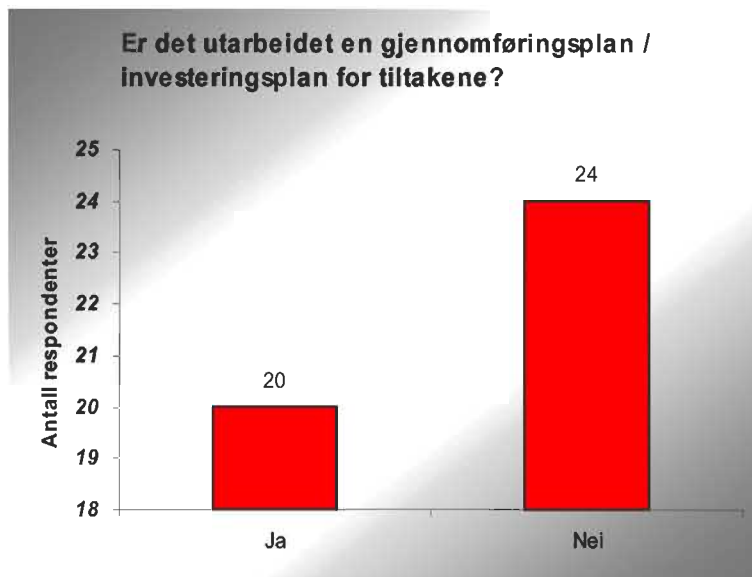
De hovedtrekkene som går igjen i kommunenes planer vedrørende sykling er *bygging av strekningsvise gang- og sykkelveger*.

Kun et fåtall av kommunene melder at de har arbeidet med, eller arbeider med, *overordnede planer for et hovedvegnett for sykkeltrafikk*.

Enkelte viser til at det arbeides med planer for å skape *sammenheng i sykkelvegnettet*, og tiltak i denne forbindelse er hovedsakelig arbeid med strekningsvise gang- og sykkelveger.

Øvrige tiltak som nevnes er *plan for sykkelparkering* samt *bedre og sikrere krysningsmuligheter i sykkelvegnettet*.

e) Er det utarbeidet et gjennomføringsplan / investeringsplan for tiltakene?

Figur 3. Antall respondenter (absolutte tall)

Hensikten med dette spørsmålet var å kartlegge forholdet med plankapasitet, planer og investeringer. Et lite flertall av kommunene svarer at det ikke er utarbeidet en gjennomføringsplan/investeringsplan, hvilket kan bety at det ikke finnes midler til gjennomføring av planlagte tiltak, evt. at kommunene ikke har kommet så langt mht. planlegging.

For å finne ut av dette, vil det være behov for nærmere og mer presise spørsmål vedrørende plankapasitet, planer og investeringer.

f) Hvis ja, i hvilken sammenheng er denne beskrevet?

Nærmere halvparten av kommunene har svart at de har en gjennomførings/ investeringsplan. Kun et fåtall av disse viser til en samlet plan for investering og gjennomføring av tiltak for sykkeltrafikk, slik som en *plan for hovedvegnett for sykkel*, en *sykkelstrategi*, *sykkelplan* eller lignende.

De fleste som har svart bekreftende på at det finnes en gjennomføringsplan / investeringsplan viser til budsjetterte midler og kostnadsvurderinger i øvrige planer, slik som:

- NTP (øvrige riksvegmidler)
- kommunens økonomiplan
- kommunens trafikksikkerhetsplan
- tiltaksplaner hos teknisk driftstjenester
- midler i kommunebudsjettet til strekningsvise tiltak langs kommune vegger
- bompengefinansierte sykkeltiltak

Enkelte kommuner viser også til større *regionale planer og programmer* der sykkel er beskrevet (Transportplan for Jæren, Bergensprogrammet, Tromsøpakke II)

3. Tiltak

g) I tillegg til utbygging av sykkelvegnett – vurderes øvrige tiltak for sykkeltrafikk?

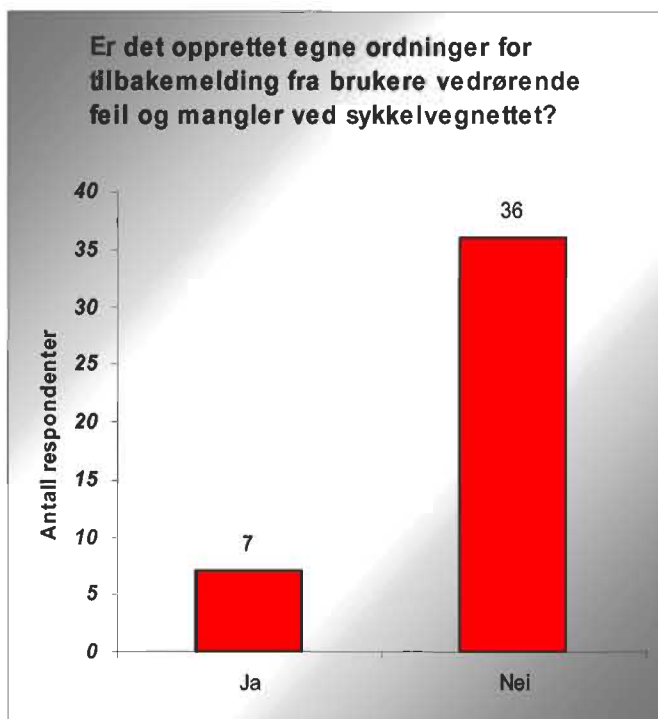
Figur 4. Antall svar (absolutte tall)

h) Er det satt i gang informasjonstiltak rettet mot sykling og syklistene i kommunen?

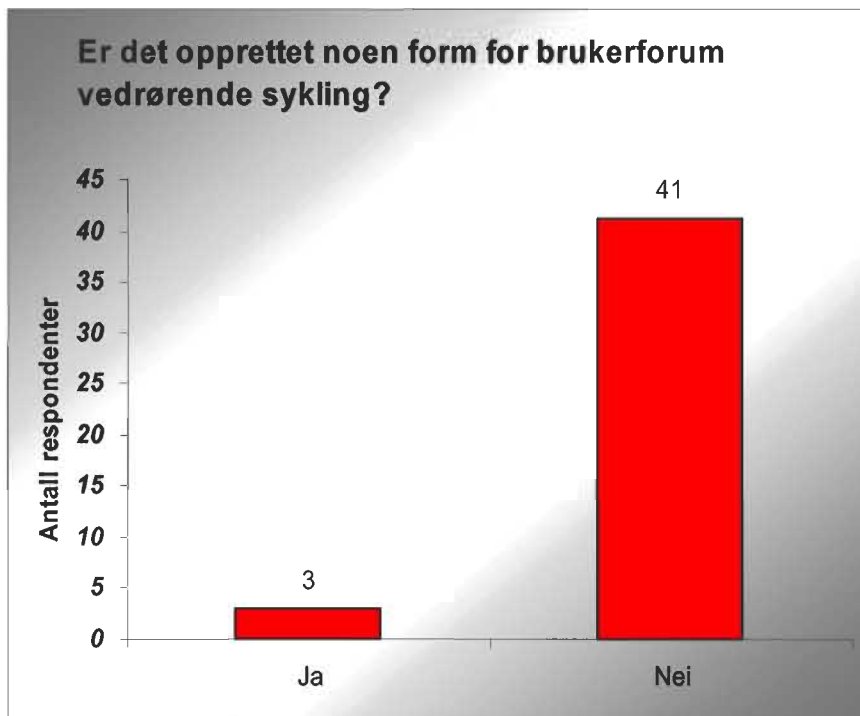
Figur 5. Antall svar (absolutte tall)

i) Er det opprettet egne ordninger for tilbakemelding fra brukere vedrørende feil og mangler ved sykkelvegnettet?

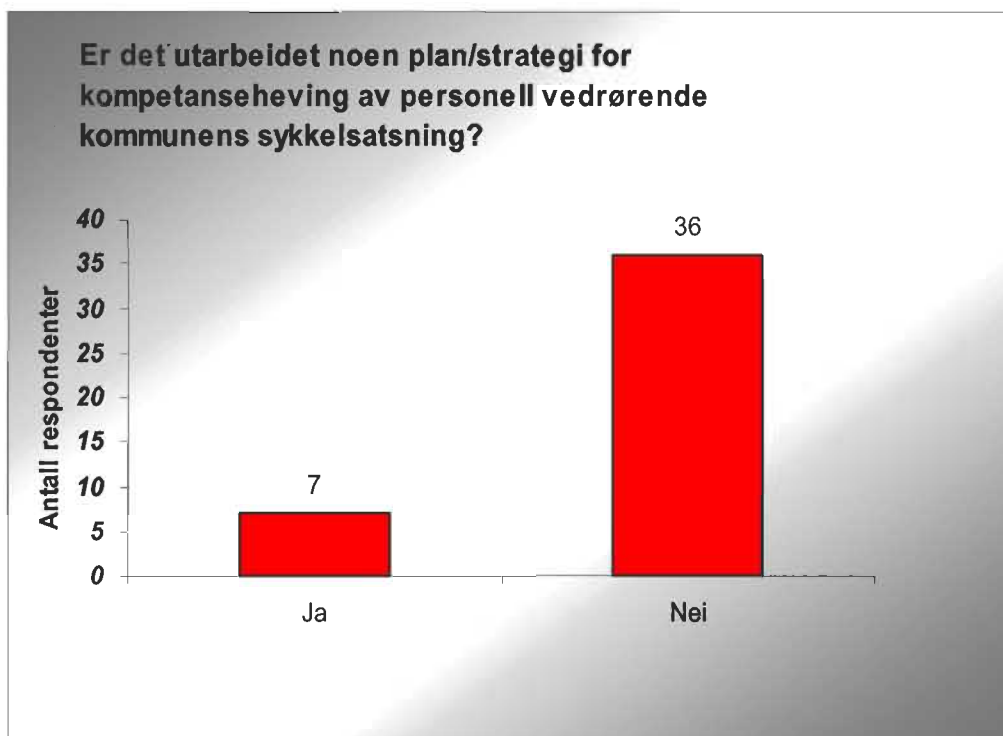
Figur 6. Antall respondenter (absolutte tall)

j) Er det opprettet noen form for brukerforum vedrørende sykling

Figur 7. Antall respondenter (absolutte tall)

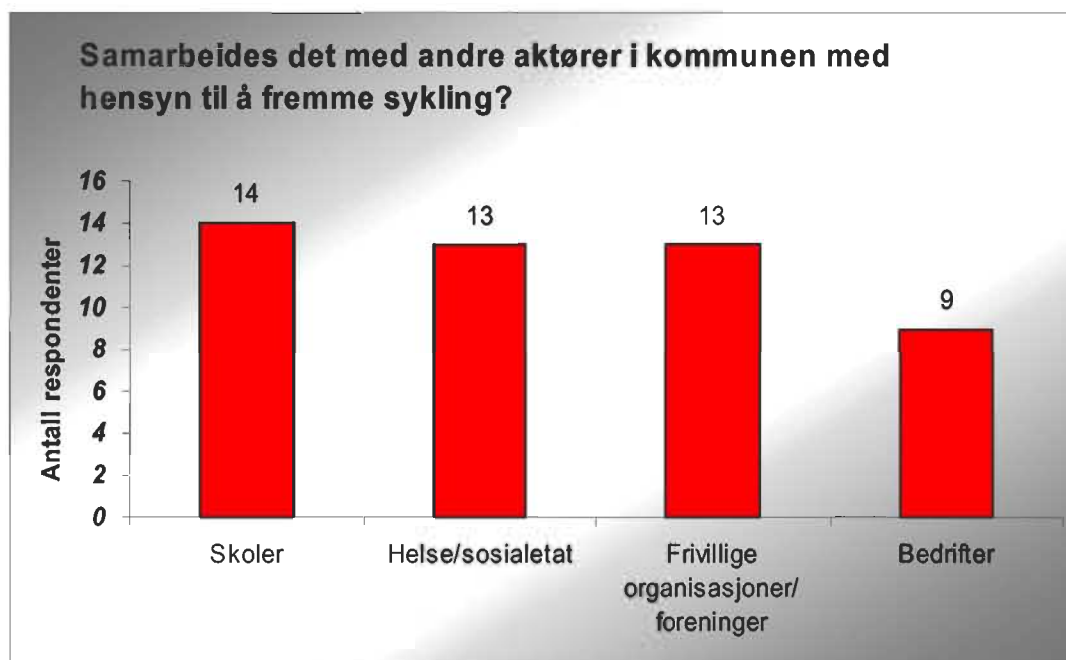
k) Er det utarbeidet noen plan/strategi for kompetanseheving av personell vedrørende kommunens sykkelsatsing?

Figur 8. Antall respondenter (absolutte tall)

4. Samarbeid / organisering

l) Samarbeides det med andre aktører i kommunen med hensyn til å fremme sykling?

Figur 9. Antall svar (absolutte tall)

5. Prioriteringer

m) Hva vil kommunen vektlegge av tiltak den nærmeste fremtid mht. satsing på sykling som transportform?

Kommunenes prioriteringer den nærmeste fremtid (ikke spesifisert) viser et *stort spenn* i hvilke tiltak og områder det skal satses på. Nedenfor er tilbakemeldingene organisert etter temaene *planlegging, bygging, drift og vedlikehold, informasjon/kampanjer, kompetanseutvikling, samarbeid og øvrige tiltak.*

Planlegging

- Utvikle og få vedtatt en sykkelstrategi
- Jobbe med sammenhengende nett for sykkeltrafikken
- Revidering av gang- og sykkevegplan
- Arbeide med kostnadseffektive "missing link"-tiltak for å skape bedre sammenheng i sykkelvegnettet
- Gjennomføre sykkelveginspeksjoner
- Prioritering av hovedvegnett for sykkeltrafikken
- Prioritere nyttesyklisten (ved bygging av sykkelveger, sykkelparkering, bedre standard på vedlikehold)

Bygging

- Bygge nye anlegg for sykkelparkering
- Utbygging av gang- og sykkelveger
- Utbygging av sykkelfelt i sentrumsområder
- Bedre og sikre krysningsmuligheter i sykkelvegnett

- Skilting av hovedsykkelruter

Drift og vedlikehold

- Gjennomføre sykkelveginspeksjoner

Informasjon/kampanjer

- Utvidelse av Sykle til jobben-aksjonen
- Utarbeide kart over sykkelveger
- Holdningssskapende arbeid [spesifiseres ikke hva]
- Sykkelfremmende kampanjer
- Helseorientert informasjonskampanje
- Tiltak for å øke sykkelhjelmbruken blant unge

Kompetanseutvikling

- Kompetansebygging internt i planavdelinger og utførende enheter

Samarbeid

- Opprettelse av brukerforum
- Aktiv deltakelse i Sykkebynettverket
- Arbeide med partnerskap mellom stat, fylke og kommunen i sykkelsatsingen
- Utarbeiding av kommuneplan med informasjon og medvirkning fra befolkningen
- Etablere bike&ride anlegg der det er behov
- Etablere ordninger med bedriftssykler i kommunale virksomheter

Øvrige tiltak

- Arbeide med mobilitetskontor som ser sykkelsatsingen i sammenheng med kollektivsatsing og andre alternativer til privat bilbruk
- Arbeide mot bedrifter for å fremme sykling til og fra arbeid
- Etablering av reklamefinansierte bysykkelordninger

n) Er det noen øvrige forhold vedrørende kommunens sykkelsatsing som bør nevnes?

Her tar svarene utgangspunkt i lokale forhold som bidrar til å hindre eller fremme sykkelsatsingen, slik som:

- Eksisterende sykkelvegnett
- Klima og topografi
- Fullføring av påbegynte prosjekter
- Sykkelsatsingen i forhold til sentrumsplaner.
- Gjennomførte tiltak (for eksempel sykkelveginspeksjoner)
- Lokale varianter av Sykle til jobben-aksjonen
- Spesielle informasjonstiltak (kart, nettsider, turbeskrivelser for fritidssykling)
- Tilrettelegging for tursykling
- Kilometergodtgjørelse for sykling i jobb
- Spesielle samarbeidskonstellasjoner (regional samarbeid med stat, kommune og fylke, samarbeid med bedrifter, samarbeid med organisasjoner)
- Rapporter og utredninger av relevans for sykkelsatsingen
- Samarbeidsflater mellom kommunen og Statens vegvesen
- Medvirkningstiltak
- Tiltak utenfor sentrum – oppfattes ikke dekket særlig godt i Nasjonal Sykkelstrategi
- Spesielt fokus på å ivareta sykkelinteresser i løpende plan- og byggesaker
- Bysykkelordninger
- Erfaring fra gjennomføring av "bilfri dag"-aktiviteter
- Erfaringer fra deltakelse i Interreg-prosjektet North Sea Cycle Route

Statens vegvesen

Kontoradresse: Brynsengfarete 6 A, Oslo
Postadresse: Postboks 8142 Dep, 0033 OSLO
Telefon 22 07 35 00 - telefaks 22 07 37 68

Bestilling av publikasjonen:
Utbyggingsavdelingen
Telefon 22 07 37 66 - telefaks 22 07 36 79